

ZIZO

Zonder Inspanning Zoeken kleuters

Inhoudstafel

Kleuter ZIZO: Wat is het?	3
Classificatieschema	3
Doelgroep	3
Kleuter ZIZO: hoe zit het in elkaar?	4
Rubrieken	4
Kleuren	5
Pictogrammen	6
Aan de slag met Kleuter ZIZO	9
Rubriceren	9
Etiketten	11
Plaatsingsmogelijkheden	12
Hoe schakel ik over naar Kleuter ZIZO?	14
Wat vooraf ging	15
Colofon	16

Kleuter ZIZO: Wat is het?

Classificatieschema

Kleuter ZIZO is een thematisch classificatiesysteem voor peuter- en kleuterboeken. Je kan het systeem zowel gebruiken voor fictie als non-fictie. Enkel gedichten, sprookjes en voorleesverhalen werden niet in dit classificatiesysteem opgenomen. Deze genres worden door bibliotheken namelijk veelal leeftijdsoverschrijdend gepresenteerd. Vandaar ook de keuze om voor deze genres geen specifieke Kleuter ZIZO rubrieken/etiketten te voorzien, maar ze te laten aansluiten bij de genre-etiketten die voorzien zijn voor de doelgroep 6+. Meer info hierover vind je in de [regelgeving etiketten](#).

Met het classificatiesysteem streven we ernaar om de bibliotheken die Kleuter ZIZO wensen te gebruiken een waaier aan mogelijkheden aan te bieden voor de plaatsing van hun boeken in de bibliotheek. Meer hierover lees je op pagina's 12-13 van deze handleiding.

Doelgroep

Kleuter ZIZO is een classificatieschema dat zich richt op verschillende doelgroepen: de peuters en kleuters zelf, hun ouders en al wie professioneel met peuters of kleuters in aanraking komt (kleuterleerkrachten, kinderopvang,...).

De thematische opstelling komt tegemoet aan de noden van ouders en professionelen. Zij zijn vaak op zoek naar een publicatie met een bepaald thema en kunnen dit gemakkelijk terugvinden via de Kleuter ZIZO classificatie.

Bij de invulling van het classificatiesysteem werd ook zo veel mogelijk rekening gehouden met de kennis en vaardigheden van de peuters en kleuters. Zo werden de pictogrammen steeds afgetoetst op duidelijkheid en visuele aantrekkelijkheid bij een brede groep kleuters.

Ook bij de lay-out van de etiketten werd gelet op de duidelijkheid voor alle doelgroepen: een duidelijk pictogram voor peuters en kleuters en extra bijkomende informatie voor ouders, professionelen en bibliotheekmedewerkers.

Kleuter ZIZO: Hoe zit het in elkaar?

Rubrieken

Er zijn **10 hoofdrubrieken**.

Het aantal hoofdrubrieken is beperkt gehouden. Dit komt de structuur van het volledige classificatieschema ten goede en is overzichtelijker voor de gebruikers. De hoofdrubrieken hebben onderling geen vaste volgorde. Het staat elke bibliotheek vrij om deze rubrieken naar eigen keuze te ordenen. Elke hoofdrubriek heeft een eigen **kleur**. Op die manier is de hoofdstructuur visueel meteen duidelijk.

Er zijn **65 deelrubrieken**

De deelrubrieken vormen het niveau vlak onder de hoofdrubriek. Voor elke deelrubriek werd een **pictogram** voorzien. De volgorde van de deelrubrieken is niet hiërarchisch. Als bibliotheek kan je zelf kiezen in welke volgorde je de deelrubrieken plaatst.

Er zijn **77 groeirubrieken**

De groeirubrieken vormen het laagste niveau van dit classificatieschema. De 77 groeirubrieken komen als **'verwoording'** op het etiket. De groeirubrieken zorgen ervoor dat enkele grote deelrubrieken verder opgesplitst worden. Voorbeeld: de deelrubriek 'Familie' heeft drie groeirubrieken, met name 'Familie', 'Gezinsuitbreiding' en 'Grootouders'.

Kleuren

Hoofdrubriek	Kleur	CMYK-kleurwaarden	RGB-kleurwaarden
Natuur	Groen	70 / 0 / 100 / 0	75 / 173 / 49
Wereld	Grijs	0 / 0 / 0 / 18	204 / 205 / 207
Leren	Blauw	70 / 0 / 0 / 0	16 / 180 / 242
Vrije Tijd	Geel	0 / 0 / 100 / 0	255 / 240 / 0
Dagelijks leven	Bruin	27 / 37 / 63 / 0	176 / 140 / 91
Mens - Lichaam	Roze	0 / 33 / 0 / 0	241 / 171 / 205
Gevoelens - Gedrag	Rood	0 / 85 / 80 / 0	228 / 53 / 47
Feesten	Turkoois	33 / 0 / 26 / 0	159 / 212 / 187
Avontuur - Fantasie	Oranje	0 / 30 / 100 / 0	249 / 169 / 0
Verhalen A-Z	Paars	35 / 44 / 0 / 0	148 / 125 / 186

Elke hoofdrubriek correspondeert met een bepaalde kleur. De kleuren vormen een sterk ondersteunend oriëntatiemiddel voor de gebruiker. Ook voor het bibliotheekpersoneel zijn de kleuren handig: ze helpen bij het voorsorteren van teruggebrachte materialen en bij het snel opsporen van fout geplaatste materialen.

Bij de keuze van de kleuren is met een aantal criteria rekening gehouden:

- Waar mogelijk zijn associaties gelegd (vb. Natuur = groen).
- Er is gezorgd voor voldoende contrast tussen de kleuren om ze duidelijk te onderscheiden.
- Alle kleurwaarden zijn gedefinieerd om te vermijden dat er verschillende varianten in omloop raken.
- Er is indien mogelijk ook gezorgd voor een continuïteit met de kleuren van ZIZO Jeugd
vb. Dagelijks leven in ZIZO Jeugd is ook bruin, Mens-Lichaam in ZIZO Jeugd is ook roze...

Pictogrammen

Elke deelrubriek heeft een eigen pictogram. De pictogrammen zijn specifiek ontworpen voor peuters en kleuters en er is grondig onderzocht of de pictogrammen voor deze doelgroep ook duidelijk genoeg zijn.

Er is gekozen voor:

- een eenvoudig ontwerp
- een hoge herkenbaarheid bij peuters en kleuters
- een uniforme stijl van alle pictogrammen
- een visuele opbouw die leidt tot een warme, vriendelijke en aantrekkelijke stijl

Overzicht van alle pictogrammen met bijhorende deelrubriek:

<u>Natuur</u>	<u>Wereld</u>	<u>Leren</u>
 Natuur	 Landen - Volken	 Leren
 Seizoenen - Weer	 De Ruimte	 Kleuren
 Dieren	 Geschiedenis	 Taal
 Huisdieren	 De Aarde	 Tegenstellingen
 Dierentuinen		 Telboeken
 Boerderijen		 Tijd
		 Vormen
		 Zoekboeken

Vrije tijd

Beweging - Sport

Circus

Kunst

Muziek

Liedjes

Spelen - Speelgoed

Knutselen

Verkleeden

Vakantie

Logeren

Dagelijks leven

Dagelijks leven

Boodschappen doen

Beroepen

Kleding

School

Slapen

Eten - Drinken

Wonen

Media

Verkeer

Geloven - Denken

Mens - Lichaam

Jezelf zijn

Familie

Gezinsuitbreiding

Grootouders

Lichaam

Zintuigen

Ziek - Gezond

Opgroeien

Zindelijk zijn

Voelboeken

Gevoelens - Gedrag

	Gevoelens - Gedrag
	Bang zijn
	Boos zijn
	Verdrietig zijn
	Stout zijn
	Jaloers zijn
	Pesten - Uitsluiten
	Slim zijn
	Verliefd zijn
	Knuffels
	Vriendschap
	Weglopen - Verdwalen
	Dood

Feesten

	Feesten
	Jarig zijn
	Carnaval
	Pasen
	Halloween
	Sinterklaas
	Kerstmis

Avontuur - Fantasie

	Avontuur
	Fantaseren
	Griezelen
	Humor
	Toveren
	Fantasiefiguren
	Prinsen - Prinsessen

Verhalen A-Z

A-Z Verhalen A-Z

Aan de slag met Kleuter ZIZO

Rubriceren

Welke rubriek kies ik?

Het is belangrijk om bij het toekennen van de juiste rubriek steeds voor ogen te houden dat het plaatsingssysteem bedoeld is voor een specifieke doelgroep. Het systeem is er om het voor bibliotheekbezoekers gemakkelijker te maken een bepaald boek terug te vinden.

Houd er bij het toekennen van een rubriek ook altijd rekening mee dat niet de titel, maar de inhoud bepalend is. Kleuter ZIZO is een plaatsingssysteem dat toelaat om boeken over een bepaald onderwerp snel terug te vinden. Daarom is het zeer belangrijk om de juiste rubriek aan elk boek toe te kennen. De titel kan hierbij soms misleidend zijn. Vaak zal je de flaptekst moeten lezen en soms zal je het verhaal diagonaal of volledig moeten doornemen.

Let er eveneens op dat er een onderscheid is tussen de primaire en secundaire invalshoek van een boek. Een boek over verdrietig zijn waarin bepaalde dieren de hoofdrol spelen, hoort niet thuis onder de rubriek 'Dieren', maar onder de rubriek 'Verdrietig zijn'.

Vaak zal het ook zo zijn dat je merkt dat een boek over meerdere onderwerpen gaat. Als er één onderwerp duidelijk primeert, kan je hiervoor kiezen. Zoniet, plaats je het boek beter in de algemenere rubriek 'Verhalen A-Z'.

Open Vlacc

In Open Vlacc worden alle nieuwe publicaties met doelgroepen 0-2 en 3-5 sinds juni 2014 voorzien van een Kleuter ZIZO. Aan oudere beschrijvingen zijn ook zoveel mogelijk Kleuter ZIZO classificatiecodes toegekend, maar wegens het grote aantal beschrijvingen is het niet mogelijk om 100% dekkend te zijn.

Hulpmiddelen bij het rubriceren

Om het rubriceren te vereenvoudigen en eenduidiger te maken, zijn de volgende instrumenten ontwikkeld:

ZIZO Kleuter annotatieschema

Een globaal overzicht van alle hoofd-, deel- en groeirubrieken waarbij steeds aangegeven wordt wat in welke rubriek thuishoort en welk pictogram daarbij hoort.

Online raadpleegmodule

Via de [online raadpleegmodule](#) is het mogelijk om het classificatieschema op verschillende manieren te doorzoeken:

- via een boomstructuur
- via het doorzoeken van alle annotaties
- via het zoeken op classificatiecode

De online raadpleegmodule is altijd up-to-date en een efficiënt hulpmiddel bij het zoeken naar de juiste rubriek. Je vindt de raadpleegmodule terug op de website van Cultuurconnect.

Etiketten

In samenwerking met een vormgever ontwierp Cultuurconnect standaard Kleuter ZIZO etiketten die bibliotheken kunnen gebruiken.

Er zijn 2 varianten:

1. Een horizontaal etiket

Het horizontale etiket bestaat uit 5 velden:

Veld 1: achtergrondkleur (niveau hoofdrubriek) + pictogram (niveau deelrubriek)

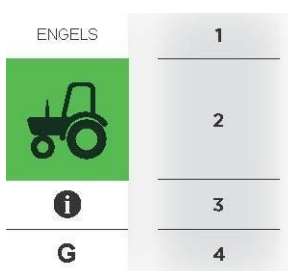
Veld 2: verwoording (niveau groeirubriek)

Veld 3: taalaanduiding

Veld 4: aanduiding informatief of aanduiding peuterboeken

Veld 5: signatuur (eerste letter van de auteursnaam)

2. Een verticaal etiket

Het verticaal etiket is een verkorte versie van het horizontaal etiket. Het bevat 4 velden, waardoor er geen mogelijkheid bestaat om de verwoording op te nemen.

Het verticale etiket bestaat uit 4 velden:

Veld 1: taalaanduiding

Veld 2: achtergrondkleur (niveau hoofdrubriek) + pictogram (niveau deelrubriek)

Veld 3: aanduiding informatief of aanduiding peuterboeken

Veld 4: signatuur (eerste letter van de auteursnaam)

De etiketten kunnen aangemaakt worden via het softwarepakket Biblioprint. Het aanmaken van etiketten kan zowel handmatig als via de ISBN-scan-functionaliteit (indien de publicatie beschreven werd in Open Vlacc). Voor meer info zie <https://www.cultuurconnect.be/diensten/open-vlacc-catalografie> onder 'Vlaamse etikettenstandaard'. In het kader van centrale boekverwerking spreken we af om het horizontale etiket bij voorkeur op het voorplat in de rechter bovenhoek aan te brengen.

Plaatsingsmogelijkheden

Fictie en non-fictie: gescheiden of geïntegreerd opstellen?

Als bibliotheek kan je er zelf voor kiezen om fictie en non-fictie al dan niet geïntegreerd op te stellen. Op de etiketten is een aanduiding voorzien waardoor het zowel voor de bibliotheekmedewerkers als voor de bibliotheekgebruiker duidelijk is of een boek informatief is. Op die manier kunnen informatieve boeken en verhalende boeken van elkaar onderscheiden worden.

Je kan er dus voor kiezen om:

- Alle boeken samen op te stellen, waarbij de aanduiding of een boek informatief is louter ter info meegegeven wordt.
- Fictie en non-fictie apart op te stellen, waarbij de aanduiding of een boek informatief is als plaatsingskenmerk gebruikt kan worden.

Voorbeeld non-fictie etiket:

Belangrijk om te vermelden is wel dat de aanduiding of een boek al dan niet informatief is (op het Biblioprint standaard etiket) gebaseerd wordt op de beschrijvingen in Open Vlacc. In Open Vlacc wordt er voor de doelgroepen 0-2 echter geen onderscheid gemaakt tussen fictie en non-fictie. In de praktijk betekent dit dat er enkel voor de doelgroepen 3-5 een onderscheid gemaakt wordt tussen fictie en non-fictie en dat er dus ook enkel voor deze doelgroepen een extra aanduiding 'informatief' op het etiket zal staan.

Peuter- en kleuterboeken: gescheiden of geïntegreerd opstellen?

Peuterboeken (kartonboekjes, zoekboeken, knuffelboeken,...) kunnen ook volgens Kleuter ZIZO ingedeeld worden. In Open Vlacc krijgen alle boeken voor kinderen tot 6 jaar een Kleuter ZIZO, m.u.v. gedichten, voorleesverhalen en sprookjes.

De plaatsing van peuter- en kleuterboeken kan zowel geïntegreerd als gescheiden gebeuren.

Op het etiket is een specifiek logo voorzien voor peuterboeken (doelgroep 0-2). De peuterboeken zijn dus gemakkelijk herkenbaar en kunnen indien gewenst ook apart opgesteld worden.

Voorbeeld etiket peuterboeken:

Ordering op verschillende niveaus

Afhankelijk van de grootte van de collectie peuter- en kleuterboeken in jouw bibliotheek kan je kiezen voor één van de 3 niveaus om de boeken te ordenen.

Elk niveau in Kleuter ZIZO komt overeen met een visueel kenmerk op het etiket:

Kleine bibliotheken kunnen ervoor kiezen om hun collectie enkel op het hoogste niveau te ordenen. Het hoogste niveau is dat van de hoofdrubrieken. Elke hoofdrubriek heeft zijn eigen kleur, waardoor je er dus voor kan kiezen om enkel op kleur te ordenen.

Middelgrote bibliotheken kunnen ervoor kiezen om hun collectie te ordenen tot op het niveau van de deelrubrieken. Dit niveau komt overeen met het pictogram.

Grote bibliotheken kunnen er tot slot voor kiezen om hun collectie te ordenen tot op het niveau van de groeirubrieken. Dit niveau komt overeen met de verwoording op het etiket.

Hoe schakel ik over naar Kleuter ZIZO?

Overschakelen van een alfabetische plaatsing naar Kleuter ZIZO

Deze omschakeling is eerder arbeidsintensief. Omdat er vertrokken wordt vanuit een niet thematische plaatsing, is het moeilijker om per hoofdrubriek te werken.

Je kan ervoor kiezen om per auteur of per letter van de signatuur om te zetten, bv. beginnen met alle boeken met de letter A en zo verder werken tot de volledige collectie omgezet is.

Om de juiste Kleuter ZIZO te kennen kan je – zoals hierboven al werd aangegeven –

een beroep doen op de gegevens uit Open Vlacc. Verder kan je ook kijken waar andere Kleuter ZIZO bibliotheken uit je provincie de boeken plaatsen. Of je kan de codes zelf bepalen door gebruik te maken van de online raadpleegmodule.

Overschakelen van een andere plaatsing naar Kleuter ZIZO

Maak je nog gebruik van Prentenboeken ZIZO of van Mini ZIZO voor de plaatsing van de prentenboeken en andere boeken voor kleuters en jonge kinderen in je bibliotheek? Vraag dan [via onze Servicedesk](#) het stappenplan op om deze omschakeling in goede banen te leiden.

Wat vooraf ging...

In 1995 startte een werkgroep binnen het COB-samenwerkingsverband met de ontwikkeling van een uniform, alternatief plaatsingssysteem voor de non-fictie jeugdcollecties. De opdracht van de werkgroep was om een eenvoudig en gebruiksvriendelijk systeem te ontwikkelen waarin kinderen intuïtief en zonder inspanning kunnen zoeken. In juni 1998 was het nieuwe thematische classificatieschema klaar: ZIZO Jeugd.

Het systeem kende een groot succes en al snel volgden varianten voor volwassenen (ZIZO volwassenen), prentenboeken (Prentenboeken ZIZO) en non-fictie voor kinderen tot 8 jaar (Mini ZIZO). In 2013 werden alle bestaande plaatsingssystemen voor de jeugd d.m.v. een bevraging geëvalueerd. Uit de bevraging bleek dat vooral de meest recente systemen, Prentenboeken ZIZO en Mini ZIZO, niet op een uniforme manier gebruikt werden door de bibliotheken. Prentenboeken ZIZO werd door sommige bibliotheken zowel voor fictie als non-fictie tot 6 jaar gebruikt, door andere bibliotheken enkel voor fictie tot 6 jaar, nog andere bibliotheken gebruikten het classificatiesysteem voor de doelgroep 0-8 jaar, ... Mini ZIZO werd eveneens soms enkel voor non-fictie, soms voor fictie en non-fictie en tot slot ook voor verschillende doelgroepen gebruikt. Bovendien overlapte het gebruik van beide plaatsingssystemen elkaar: voor dezelfde soort collectie werd in de ene bibliotheek Prentenboeken ZIZO en in de andere bibliotheek Mini ZIZO gebruikt. Het bestaan van verschillende plaatsingssystemen voor min of meer dezelfde doelgroep verzwaart de centrale catalografie. Aan sommige beschrijvingen in Open Vlacc werden begin 2013 tot vier verschillende plaatsingskenmerken toegekend (Prentenboeken ZIZO, Mini ZIZO, ZIZO Jeugd en SISO). Dit bemoeilijkte tevens de uitwerking van een meer geautomatiseerde aanmaak van etiketten en de uitbouw van een centrale boekverwerking.

Daarom is in het voorjaar van 2013 een werkgroep samengesteld die zich toelagde op de hervorming van de plaatsingssystemen Prentenboeken ZIZO en Mini ZIZO. De werkgroep besliste om de twee bestaande plaatsingssystemen om te vormen tot één nieuw plaatsingssysteem voor fictie en non-fictie en met als doelgroep 0-6 jaar: Kleuter ZIZO.

Deze handleiding is tot stand gekomen in samenspraak met de werkgroep Kleuter ZIZO in juni 2014. Het doel van deze handleiding is om informatie te geven over wat Kleuter ZIZO precies is, voor welke doelgroepen het systeem bedoeld is en hoe je ermee aan de slag kunt gaan. Al deze zaken kan je terugvinden in de voorgaande pagina's.

Indien je in je bibliotheek je prentenboeken en kleuter- en / of peuterboeken nog opstelt volgens de Prentenboeken ZIZO of volgens Mini ZIZO, dan kan je via de [Servicedesk van Cultuurconnect](#) steeds opvragen hoe je deze omschakeling het beste aanpakt.

Colofon

Deze handleiding is een uitgave van Cultuurconnect. Heb je vragen of opmerkingen? Neem dan contact op met servicedesk@cultuurconnect.be.

Redactie: Cultuurconnect.

Grafische vormgeving en ontwerp pictogrammen: Gunther Fobe, www.guntherfobe.be

Op deze publicatie is een Creative Commons Licentie van toepassing.

